

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Evaluace CLLD se zřetelem na mid-term evaluaci nositelů CLLD

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Richard Nikischer (MMR, odbor regionální politiky),
Petra Chvatíková (externí expert MMR–ORP)

Nadcházející evaluace CLLD pod taktovkou MMR–ORP

1. Procesní evaluace implementace CLLD

- Pro MMR **zpracuje externí dodavatel**
- **Období** přípravy a realizace dle Eval. plánu DoP: 3Q 2017 – 1Q 2018
- **Hlavní cíl:** zhodnocení nastavení procesů v rámci implementace nástroje CLLD
- Evaluace bude rozdělena do **3 okruhů:**
 - A – Metodické nastavení implementace CLLD,
 - B – Koordinace implementace CLLD,
 - C – Interní procesy a postupy implementace CLLD na úrovni MMR–ORP.
- Příslušná zjišťování se budou odehrávat na **3 úrovních:**
 - na úrovni gestora implementace CLLD v ČR (MMR–ORP),
 - na úrovni ŘO programů zapojených do implementace CLLD,
 - na úrovni nositelů SCLLD (MAS), resp. na úrovni jejich národní sítě (NS MAS).

Nadcházející evaluace CLLD pod taktovkou MMR–ORP

2. mid-term evaluace realizace CLLD

- Pro MMR zpracuje **externí dodavatel**
- **Období** přípravy a realizace dle Eval. plánu DoP: 2Q 2018 – 1Q 2019
- Měla by tvořit jeden ze vstupů pro vypracování **Zprávy o pokroku v implementaci Dohody o partnerství v roce 2019**

3. mid-term evaluace realizace strategie CLLD

- **Zpracovává každý nositel CLLD** (resp. schválené SCLLD)
- Zaměřena na **konkrétní strategii, resp. MAS/území MAS** (předešlé evaluace jsou zaměřeny na hodnocení procesů a výsledků na národní úrovni)
- Výsledkem **unikátní doporučení pro jednotlivé MAS**

Mid-term evaluace realizace strategie CLLD – základní rámec

- Podle ustanovení aktuální verze MPIN mají být evaluace nositelů realizovány s údaji platnými k 31. 12. 2017.
- Od toho se odvíjelo usnesení NSK č. **NSK–33/2017** (MMR–ORP ve spolupráci s ŘO stanoví požadavky na evaluaci do 31. října 2017).
- V průběhu příprav požadavků se objevily hlasy volající po posunu mid-term evaluace nositelů. MMR–ORP a ŘO na společném jednání zvážily veškeré okolnosti a **rozhodly se evaluaci posunout**, a to zejména s ohledem na:
 - **preferenci a potřeby nositelů**, kteří v 1. polovině r. 2018 musí vyvinout maximální úsilí při produkci výstupů projektů, resp. strategií jako celků, a to zejména **s ohledem na plnění milníků pro rok 2018**,
 - **zvýšení relevance výsledkové části** mid-term evaluací nositelů SCLLD,
 - **společný postup** v rámci integrovaných nástrojů (s posunem se totiž ztotožnili i aktéři z prostředí ITI/IPRÚ).

Co to znamená?

- Ustanovení týkající se mid-term evaluace nositelů bude upraveno prostřednictvím **MS ministryně č. 9** (předpokládaná účinnost od 1. 1. 2018).
- Mid-term evaluaci budou nositelé **realizovat v 1. pololetí 2019 s údaji platnými k 31. 12. 2018**. Předání výstupů evaluací na MMR–ORP se předběžně předpokládá do 30. 6. 2019.
- Bude posílena výsledková část evaluace, a to částečně na úkor procesní části evaluace (vzroste sice objem procesů vstupujících do hodnocení, avšak implementace příslušných doporučení už zřejmě bude mít menší dopad).
- Tomuto bude nutné **přizpůsobit požadavky** ze strany MMR–ORP (ve spolupráci s ŘO), které musí reagovat na aktuální vývoj implementace nástroje.
- Požadavky plánuje MMR–ORP ve spolupráci s ŘO **stanovit do 30. 6. 2018**, k tomuto se chce MMR–ORP zavázat i prostřednictvím usnesení NSK (na 8. zasedání).

Tvorba požadavků na mid-term evaluaci nositelů – východiska

- Požadavky na mid-term evaluaci nositelů v r. 2018 – pracovní materiál se kvůli posunu evaluace neuplatnil, bude však vstupem pro tvorbu nových požadavků.
- Spolupráce s ŘO – MMR–ORP bude požadavky formulovat ve spolupráci s ŘO. Cíl – výstupy evaluace uspokojí potřeby ŘO a ŘO tak nebudou muset požadovat po nositelích nějaké další střednědobé evaluace.
- Požadavky na evaluaci musí být vyvážené z hlediska **kvality výstupů** evaluace a její **proveditelnosti**, tzn.:
 - nechceme předepsat evaluační aktivity, které MAS nezvládnou realizovat z důvodu limitovaných časových a odborných kapacit,
 - musíme požadavky nastavit tak, aby výstupy evaluace měly přiměřenou kvalitu a byly využitelné.

Tvorba požadavků na mid-term evaluaci nositelů – východiska

- Proveditelnost – **naslouchání nositelům** – potřebujeme znát:
 - představy MAS ohledně **zpracovatele evaluace**,
 - co by mělo být podle MAS evaluováno – **evaluační otázky**,
 - schopnosti a kapacity MAS – co jsou MAS schopné zvládnout? **Jaké metody** jsou schopny použít? V jakém rozsahu jsou schopny **realizovat terénní šetření**?

Udělejme první výkop již dnes.

Proč realizovat mid-term evaluaci nositelů?

- Negativní motivace – **Povinnost** – EK stále více trvá na tom, aby byly výsledky intervencí prokazovány a komunikovány/prezentovány (evaluace výsledků). Zároveň je nutné hodnotit a optimalizovat implementační procesy, aby byly dosahovány lepší výsledky za méně peněz (evaluace procesů):
 - Nařízení EP a Rady (EU) č. 1303/2013 (čl. 34 odst. 3 písm. g) – mezi úkoly MAS patří vykonávání zvláštních evaluačních činností souvisejících se strategií
 - MPIN – nositel provádí povinnou mid-term evaluaci realizace a plnění strategie
 - Závazek ve schválených SCLLD

Proč realizovat mid-term evaluaci nositelů?

- **Užitečnost**
 - **prokázání výsledků intervencí**
 - směrem k tomu, kdo nám prostředky přidělil – MAS k ústředním orgánům, MMR–ORP a ŘO k EK (byly prostředky vynaloženy smysluplně/3E? Je nástroj CLLD efektivní?)
 - a všichni (EK, ŘO, MAS) také směrem k veřejnosti (hlavně to pozitivní – zlepšení image EU, příp. MAS, ŘO)
 - **dělat CLLD lépe** – soubor manažerských doporučení na úrovni jednotlivých nositelů – optimalizace implementace na úrovni jednotlivých MAS (optimalizace procesů, zacílení intervencí)

Tzn., evaluace má přispět **především k hospodárnosti** při nakládání s veřejnými prostředky, ale také má vytvořit podklady pro **prezentaci dosažených výsledků**, a tím zdůvodňovat/obhajovat Vaše (MAS), naše (MMR–ORP, ŘO), jejich (EK, resp. EU jako celek) působení, příp. existenci.

Mid-term evaluace nositelů – zpracovatel

- 3 modely:
 - **externí zpracovatel – objektivní**, dostatečné **odborné kapacity**, zaměstnanci MAS **ušetří spoustu času** a budou se moci soustředit na jiné činnosti, hrazeno ze spec. cíle 4.2 IROP. Problém – omezený počet kvalifikovaných zpracovatelů na trhu
 - **sebehodnocení** (evaluaci zpracují zaměstnanci MAS) – **problém objektivnosti** (hodnocení vlastní práce – doporučuje se, aby evaluaci neprováděli zaměstnanci, kteří se významným způsobem osobně podíleli na implementaci SCLLD), **problém** dostatečných časových, personálních a odborných **kapacit**
 - **smíšený model** – MAS si u externího zpracovatele objedná **realizaci některých evaluačních činností**, např. těch odborně nejnáročnějších (např. realizaci šetření)

* Pozn.: S myšlenkou, že si budou MAS realizovat evaluace navzájem, se MMR–ORP neztotožňuje. Výhody modelu – žádné (žádná úspora času pro MAS; jen stěží lze očekávat objektivnější výstupy). Nevýhody – za výstupy evaluace bude zodpovědná MAS, která bude hodnocena, tzn., že na „odfláknutou“ evaluaci doplatí hodnocená MAS.

Mid-term evaluace nositelů – zpracovatel

- Při volbě zpracovatele si je třeba uvědomit:
 - **požadavky** na evaluaci realizovanou externím zpracovatelem a samotnou MAS (sebehodnocení) **budou stejné** – předpokládá se tedy přibližně stejný rozsah a kvalita výstupů
 - provedení evaluace bude **časově náročnou aktivitou**

Proto by měla každá MAS při volbě zpracovatele důkladně zvážit své kapacity (odborné/časové/personální)

- **Současné preference MAS? Návrhy alternativních modelů zpracování?**

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Mid-term evaluace nositelů SCLLD (MAS)

- Výsledková část
- Procesní část
- Relevance SCLLD

Výsledková část mid-term evaluace

- Cíl: vyhodnocení výsledků intervencí realizovaných v rámci dané SCLLD a příspěvku intervencí k dosahování cílů strategie SCLLD
 - Výsledky = jaké jsou skutečné efekty vynaložených finančních prostředků?
- Předmět hodnocení: vstupy → výstupy → výsledky
- Výsledek hodnocení: úprava SCLLD tak, aby opatření SCLLD adresovala potřeby území
 - Absence pozitivních/požadovaných výsledků → změna s cílem nefinancovat opatření, která nemají efekty, příp. upravit preferenční kritéria

Výsledková část mid-term evaluace

- Základní komponenty: evaluační otázky + předmět hodnocení + metody zjišťování
- Evaluační otázky – jednoznačný smysl, vztah k SCLLD (kvalitativní aspekt odpovědi)

Evaluační otázka	Předmět hodnocení
Vede realizace strategie (opatření/fiche) k naplňování hodnot indikátorů?	Jsou v souladu s plánem plněny hodnoty stanovených indikátorů výstupů, výsledků.
	Dosažené hodnoty indikátorů odpovídají finančnímu pokroku strategie (opatření/fiche).
Bylo intervencemi (v daném opatření/fiche) dosaženo dalších výsledků, které nebyly předem plánovány?	Intervence (projekty v rámci opatření/fiche) vedly k dosažení předem nepředpokládaných pozitivních výsledků.
	Intervence (projekty v rámci opatření/fiche) vedly k nepředpokládaným negativním výsledkům.
Byly finanční prostředky na intervence vynaloženy účinně?	Dosažené výstupy a výsledky odpovídají výši vynaložených prostředků (vstupů) v daném opatření/fiche.
	Při vynaložených prostředcích nebylo možné dosáhnout vyšších hodnot výstupů a výsledků

Procesní část mid-term evaluace

- Cíl: zhodnocení interních postupů a procesů implementace SCLLD na úrovni MAS
- Předmět hodnocení: postupy (příprava výzev MAS, příprava interních postupů pro hodnocení a administraci hodnocení, vč. školení hodnotitelů, komunikace se žadatelem i orgány v implementační struktuře, podpora koncových žadatelů/příjemců, monitorování a vyhodnocování SCLLD, provádění změn v SCLLD, vzdělávání zaměstnanců MAS v oblastech souvisejících s implementací SCLLD, animační aktivity MAS).
- Výsledek hodnocení: úprava procesů a postupů implementace SCLLD tak, aby „popis“ odpovídal skutečnosti (zároveň byl v souladu s doporučeními a požadavky jednotlivých ŘO), úprava postupů, zefektivnění

Procesní část mid-term evaluace

- Základní komponenty: evaluační otázky + předmět hodnocení + metody zjišťování
- Evaluační otázky – jednoznačný smysl, vztah k SCLLD (kvalitativní aspekt odpovědi)

Evaluační otázka	Předmět hodnocení
Jsou vytvořeny vhodné organizační podmínky pro řádnou implementaci strategie CLLD?	Jsou jasně stanoveny a vymezeny kompetence a úkoly jednotlivých orgánů implementační struktury SCLLD.
	Všichni členové orgánů MAS jsou seznámeni se svými kompetencemi a odpovědnostmi a s rolí příslušného orgánu v implementaci SCLLD včetně evaluace SCLLD.
Jsou dodržovány termíny a lhůty implementace strategie stanovené v interních předpisech MAS?	Stanovené termíny a lhůty implementace strategie CLLD jsou dodržovány.
	Stanovené termíny a lhůty nepůsobí zpoždění při implementaci strategie.
Je proces implementace SCLLD stabilní a umožňuje prohlubování znalostí a zkušeností MAS?	Personální zajištění implementace SCLLD je stabilní.
	Na úrovni MAS jsou vytvořeny vhodné podmínky pro odborné vzdělávání osob zapojených do implementace SCLLD.

Relevance SCLLD

- Cíl: 1) relevance ve vztahu k aktuálním problémům a potřebám území MAS; 2) soulad SCLLD s aktuálně platnými strategickými dokumenty regionální a národní úrovně.
- Předmět hodnocení: Akční plán (tj. opatření SCLLD vstupující do Akčního plánu)
- Výsledek hodnocení: ověření správnosti, případně úprava v zaměření SCLLD
 - Přínos i pro potenciální příjemce → možnost přesměrování prostředků tam, kde je o ně zájem, tj. reagovat na změny v potřebách, ke kterým došlo od doby přípravy SCLLD
- **Nikoliv kompletní aktualizace, ale pouze ověření a úprava tam, kde došlo k zásadním změnám – v Analytické i Strategické části (Akčním plánu).**

Relevance SCLLD

- Základní komponenty: evaluační otázky + předmět hodnocení + metody zjišťování

Evaluační otázka	Předmět hodnocení
Jsou informace v socioekonomické analýze a závěry SWOT analýzy a analýzy problémů (APP) a potřeb stále platné?	Informace uvedené v socioekonomické analýze SCLLD, od nichž se odvíjejí konstatování SWOT analýzy, jsou stále platné.
	V území MAS nedošlo k zásadním změnám potřeb/problémů aktérů. Závěry SWOT analýzy a APP, které jsou východisky pro opatření Akčního plánu, jsou platné.
Odovídají cíle a opatření SCLLD aktuálním problémům a potřebám území?	Cíle a opatření SCLLD jsou v souladu s intervenční logikou, tj. reagují na aktuální problémy a potřeby území a jejich dosažení, resp. realizace přispěje k řešení/naplnění těchto problémů/potřeb.
	V území MAS nejsou žádné zásadní problémy, které by nebyly řešeny prostřednictvím SCLLD, a které by mohly mít negativní vliv na úspěšnost řešení problémů řešených SCLLD.
Obsahují programové rámce opatření/fiche, o které není ze strany potenciálních příjemců zájem?	U všech opatření/fiche je možné identifikovat potenciální žadatele, případně připravené projekty.
	V opatřeních/fiche není zaznamenán významný nedostatek poptávky vzhledem k nabídce finančních prostředků (alokaci).

Metody/nástroje získávání dat a informací

- Analýza dat a informací z MS2014+
- Analýza obsahu příslušných dokumentů (strategie CLLD, zpráv o plnění integrované strategie, zpráv o realizaci projektů, žádostí o podporu, dokumentací projektů atp.)
- Skupinové diskuse – *focus groups*
- Hlubkové rozhovory – polostrukturované, volné, narativní rozhovory
- Dotazníková šetření
- Případové studie (např. s využitím metody *outcome harvesting*, *storytelling*)
- *Intervenční logika ke každému Opatření/Fichi Akčního plánu (tabulka/diagram)*
- **MAS mají s metodami/nástroji zkušenosti z období přípravy SCLLD, kdy je aplikovaly pro sběr dat v území (v rámci komunitního projednání). Které se osvědčily nejlépe v daném území?**
- Výhody spolupráce s externím hodnotitelem: pomůže při přípravě evaluačních otázek, při přípravě dotazníků a podkladů pro jednání prac. skupin (podle zvolených metod), zpracuje data a informace z již zpracovaných zpráv, poskytne nezávislý pohled (může odhalit pozitivní vazby, které nejsou z pohledu implementační struktury brány jako přínosy projektů).

Závěrečná diskuse

- Výstupy hodnocení: odpovědi na otázky (kvalitativní rozměr – co, proč?), popis stavu, manažerské shrnutí klíčových bodů k řešení + doporučení k řešení
- Výsledek hodnocení: se projeví v případě implementace doporučení
- Podoba podkladů pro evaluace? – detailní vs. volné zadání
- Preference sebehodnocení vs. spolupráce s externím dodavatelem
- Využití kapacit (kanceláře) MAS v období, kdy bude evaluace realizována (jde o časově náročnou aktivitu)
- Vnímání evaluace: náročná, ale přínosná aktivita (ne jen nutné zlo) – smysluplné hodnocení potřebuje určitý způsob myšlení, přístup